

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

TÁJÉKOZTATÓ

a Kormányhivatal pártfogó felügyelői tevékenységéről

A pártfogó felügyelői tevékenység célja, hogy a büntetőeljárás és a végrehajtás folyamatában a pártfogó felügyelő kellő súlyú jelenlétével, az igazságszolgáltatási szervek döntéseinek megfelelően biztosítsa az állam büntetőhatalmi igényének érvényre juttatását, elősegítse a társadalom irányába megvalósuló jóvátételt, ezáltal csökkentve a bűnisméltés veszélyét, fokozva az elkövető társadalmi reintegrációjának esélyét, illetve a közösség védelmét. A pártfogó felügyelettel megerősített büntetőeljárásban az alternatív szankciók (például: feltételes ügyészi felfüggesztés, felfüggesztett szabadságvesztés, közérdekű munka büntetés, próbára bocsátás) alkalmazása hosszú távon lehetővé teszi a börtönnépesség csökkenését.

A Kormányhivatal a fenti célok megvalósítása érdekében az alábbi feladatokat látja el.

Környezettanulmány:

A pártfogó felügyelő által készített környezettanulmány a fiatalkorú elleni büntetőeljárásban kötelezően beszerzendő bizonyítási eszköz, és az ún. egyéni értékelés, a fiatalkorú sajátos szükségleteinek, környezetének megismerése szempontjából lényeges körülmények vizsgálatának eszköze. Környezettanulmányt készít továbbá a pártfogó felügyelő a megelőző pártfogás elrendelése iránti eljárásban, a kegyelmi eljárás során, és az államot illető bűnügyi költség vagy a rendbíróság megfizetésének mérséklésére vagy elengedésére irányuló eljárásban. A fiatalkorú elleni büntetőeljárásban és a megelőző pártfogás elrendelése iránti eljárásban készített környezettanulmány része a kockázatértékelés, a fiatalkorú, illetve a gyermek bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettségének értékelése. A környezettanulmány elkészítéséhez a pártfogó felügyelő megtekinti a fiatalkorú, illetve a gyermek lakóhelyét, meghallgatja a fiatalkorút, illetve a gyermeket, valamint a törvényes képviselőjét, tájékozik a gyermekvédelmi előzményekről, a fiatalkorú elleni büntetőeljárásban pedagógiai véleményt szerez be. A környezettanulmány a fiatalkorú, illetve a gyermek életviszonyaira és életvitelére jellemző tényeket, körülményeket írja le, bemutatja továbbá a fiatalkorú, illetve a gyermek viselkedésében megfigyelhető esetleges kriminális viselkedési jellemzőket, valamint a fiatalkorú, illetve gyermek és családja hozzáállását az eljárás alapjául szolgáló cselekményhez, illetve az okozott sérelmek jóvátételéhez.

A pártfogó felügyelő a környezettanulmányban értékeli a bemutatott tények, körülmények, jellemzők és az eljárás tárgyát képező cselekmény közötti kapcsolatot, illetve a fiatalkorú, illetve gyermek kriminális veszélyeztetettségének szintjét. Ha a megelőző pártfogás elrendelése iránti eljárásban a pártfogó felügyelő a gyermek kriminális veszélyeztetettségének magas fokát állapítja meg, a megelőző pártfogás elrendelése kötelező. Közepes szintű veszélyeztetettség esetén a gyámhatóság a megelőző pártfogás elrendelését mérlegeli. A megelőző pártfogással összefüggő környezettanulmányban a megelőző pártfogás elrendelésére tett javaslat esetén a pártfogó felügyelő javaslatot tesz a megelőző pártfogó felügyelővel való találkozás gyakoriságára, és magatartási szabályokra is.

A kegyelmi eljárás során, és az államot illető bűnügyi költség vagy rendbíróság megfizetésének mérséklésére vagy elengedésére irányuló eljárásban készített környezettanulmányok nem tartalmaznak kockázatértékelést, tartalmi szempontból az elrendelő igényeihez igazodnak, részlegesek.

Pártfogó felügyelői vélemény:

A pártfogó felügyelői vélemény a büntetőeljárásban bizonyítási eszköz, a fiatalkorú elleni büntetőeljárásban az egyéni értékelés eszköze. A bíróság és az ügyészség büntetés vagy intézkedés alkalmazása, feltételes ügyészi felfüggesztés alkalmazása vagy közvetítői eljárásra utalás előtt rendelheti el pártfogó felügyelői vélemény beszerzését. A pártfogó felügyelői vélemény biztosít lehetőséget arra, hogy az ügyészség vagy a bíróság elrendelése alapján a pártfogó felügyelő kvázi szakértői véleményt készítsen és a környezetanulmányban megjelenő információkon túlmutatóan értékelje az elkövetői magatartás személyes vonatkozásait, az elkövető cselekményhez való viszonyát, bemutassa a feltárt tények, körülmények és a bűncselekmény elkövetése között fennálló kapcsolatot, a bűnisméltés kockázatait, valamint a terhelt szükségleteit. A pártfogó felügyelő a pártfogó felügyelői véleményben javaslatot tesz vagy tehet a terhelttel szemben külön magatartási szabály elrendelésére, a bűnisméltési kockázatok hatását enyhítő beavatkozások alkalmazására. A pártfogó felügyelői véleményben ki kell térni arra, hogy a terhelt a kilátásba helyezett magatartási szabályok vagy kötelezettségek teljesítését vállalja-e és képes-e teljesíteni, valamint arra, hogy a sértett hozzájárul-e a részére adandó jóvátételhez.

Összefoglaló pártfogó felügyelői vélemény:

Ha a fiatalkorúval szemben a védelemben vétele körében megelőző pártfogás elrendelésére került sor, a vádemelés előtt az ügyészség, azután a bíróság összefoglaló pártfogó felügyelői vélemény beszerzését rendeli el. Az összefoglaló pártfogó felügyelői vélemény a pártfogó felügyelői vélemény tartalmi elemein túl tartalmazza a megelőző pártfogás végrehajtásának eredményére vonatkozó összefoglaló megállapításokat.

Közérdekű munka büntetés végrehajtásának szervezése és ellenőrzése:

A közérdekű munka aktív szerepvállalást kíván meg az elítélttől és alkalmas a közösség szimbolikus jellegű kiengesztelésére, hiszen a közérdekű munkára ítélték számos, a közösség jólétét szolgáló, hasznos munkafolyamatban vehetnek részt. Az elmúlt évek során a pártfogó felügyelők szerteágazó együttműködést alakítottak ki az önkormányzatokkal, társadalmi szervezetekkel. A közérdekű munka büntetésre ítélt elkövető a bíró döntése alapján minimum 48 óra, maximum 312 óra ingyenes munkát végez a köz javára. A pártfogó felügyelők feladata a lehetséges munkahelyek felkutatása, együttműködésbe vonása, a munkahely kijelölése, a büntetés letöltésének szervezése, valamint a végrehajtás folyamatos ellenőrzése.

Pártfogó felügyelet intézkedés végrehajtása:

A pártfogó felügyelet intézkedés végrehajtása során a pártfogó felügyelő a pártfogolt ellenőrzésével és irányításával elősegíti annak megakadályozását, hogy a pártfogolt ismételten bűncselekményt kövessen el, továbbá segítséget nyújt a társadalmi beilleszkedéséhez, az ehhez szükséges szociális készségek kialakításához és feltételek megteremtéséhez, közreműködik a sértettek érdekeinek érvényesülésében. Magyarországon a pártfogó felügyelet járulékos jellegű intézkedés, valamely más büntetéshez vagy intézkedéshez kapcsolódik.

A Pártfogó Felügyelői Szolgálat hatáskörébe tartozó pártfogó felügyelet elrendelésének esetei:

	Elrendelő	Elrendelés kötelező esetei
Feltételes ügyészi felfüggesztés	Ügyészség	Fiatalkorúak
Próbára bocsátás	Bíróság	Fiatalkorúak
Felfüggesztett szabadságvesztés	Bíróság	Visszaesők; Akiket a hozzátartozója sérelmére elkövetett személy elleni erőszakos bűncselekmény

Elrendelő**Elrendelés kötelező esetei**

miatt ítélték szabadságvesztésre; Akik tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmény miatt ítélték szabadságvesztésre;

Fiatalkorúak

Javítóintézetből való ideiglenes elbocsátás

Büntetés-végrehajtási bíró

Fiatalkorúak

Jóvátételi munka intézkedés

Bíróság

Fiatalkorúak

A pártfogó felügyelői esetkezelés alapja a bűnisméltés kockázatainak feltárása és azok célzott kezelése, illetve kezelésének megszervezése. A pártfogó felügyelők beavatkozásai a kriminális viselkedés korrekciójára, a társadalomba való beilleszkedés feltételei megteremtésének elősegítésére irányulnak. A pártfogó felügyelet sajátossága a magatartási szabályok előírása. A magatartási szabályok egy része jogszabályban meghatározott, általános magatartási szabály, ilyen például a pártfogó felügyelővel való kapcsolattartás kötelezettsége. Az ügyészség, illetve a bíróság az eset jellege és a terhelt körülményeihez igazodva külön magatartási szabályt is előírhat, ami a pártfogó felügyeletet egyéniesített szankcióvá teszi. Külön magatartási szabályként előírható például csoportos foglalkozáson való részvétel, vagy helyreállító szemléletű, illetve helyreállító technika alkalmazására épülő programban való részvétel. A csoportos foglalkozások elsősorban a szociális készségek fejlesztésére irányulnak, az érintett pártfogoltak viselkedéskorrekcióját, társadalmi adaptációját segítik elő. A resztoratív programok egyrészt a sértett, illetve a sérelmet szenvedett közösség közötti kapcsolatok helyreállítását, a jóvátétel lehetőségének biztosítását, valamint az elkövetőnek a felelősségvállaláson keresztüli rehabilitációját, bizonyos esetekben kriminogén szükségleteinek kezelését szolgálják.

Megelőző pártfogás végrehajtása:

A megelőző pártfogás komplex, a pártfogó felügyelők és a gyermekvédelmi szakemberek szaktudásának és eszköztárának alkalmazására épülő gyermekvédelmi intézkedés, amelynek célja a korai beavatkozás érvényesítése a fiatalkori bűnözés kezelésében. A megelőző pártfogás elrendelésére a bűncselekmény vagy az elzárással is sújtható szabálysértés miatt indult védelembe vételi, illetve védelembe vétel felülvizsgálata iránti eljárásban kerülhet sor. A megelőző pártfogás elrendelése kötelező, ha a pártfogó felügyelő a gyermek bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettségét a kockázatértékeléssel kiegészített környezettanulmányban magas fokúra értékeli. A gyámhatóság mérlegeli a megelőző pártfogás elrendelését a bűnmegelőzési veszélyeztetettség közepes foka esetében. A megelőző pártfogás tartama alatt a gyermek, valamint törvényes képviselője köteles a megelőző pártfogó felügyelővel, illetve a család- és gyermekjóléti központ esetmenedzserével tartani a kapcsolatot, ezen túl a gyámhatóság magatartási szabályként további kötelezettségeket írhat elő a gyermek és törvényes képviselője számára. A megelőző pártfogás során a pártfogó felügyelő kompetenciájába azoknak a kockázati tényezőknek a kezelése tartozik, amelyek kriminális jellegűek, illetve a kriminális viselkedéssel közvetlenül összefüggésbe hozhatók.

Közvetítői eljárás büntető- és szabálysértési ügyekben (mediáció):

A mediáció célja, hogy az elkövető és a sértett személyes találkozása során a közöttük kialakult konfliktus rendezését elősegítse, az elkövető tetteinek következményeiért felelősséget vállaljon, a sértett pedig lelki megnyugváshoz és megfelelő jóvátételhez jusson. A felek közötti kommunikációt, a konfliktus

rendezését egy semleges, pártatlan mediátor segíti elő. Mediátorként speciálisan képzett pártfogó felügyelők járnak el. Ha a feleknek sikerül a konfliktust rendezniük, ennek módjáról a mediáció során írásbeli megállapodás készül. Az ügy közvetítói eljárásra utalása akkor lehetséges, ha a gyanúsított beismerő vallomást tett, és a közvetítói eljáráshoz mind a sértett, mind a gyanúsított hozzájárult. A mediációs megállapodás teljesítésével a büntetőeljárás befejeződhet, vagy a bíróság a büntetés kiszabásánál korlátlan enyhítést alkalmazhat. E jogkövetkezmények alkalmazására a legfeljebb ötévi szabadságvesztéssel büntetendő élet, testi épség és az egészség elleni, az emberi szabadság elleni, az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni, a közlekedési, a vagyon elleni, illetve a szellemi tulajdonjog elleni bűncselekmények esetében van lehetőség.

A közvetítói eljárásra utalás hozzájárul az igazságszolgáltatás terheinek mérsékléséhez, a büntetőeljárás lerövidüléséhez. Közvetítói eljárás szabálysértési ügyekben is elrendelhető. A pártfogó felügyelő mediátorok évente közel 7000 ügyben járnak el.